

УРСУЛА ЛЕ ГУИН ПРАВИЛАТА ЗА ИМЕНАТА

Част 0 от „Землемория (разкази)“

Превод от английски: Владимир Германов, 2013

chitanka.info

Господин Подхълм излезе изпод своя хълм, усмихнат и запъхтян. Всяко дихание, което излизаше през ноздрите му, беше като двойно кълбо пара, снежнобяла на сутрешното слънце. Господин Подхълм погледна нагоре към яркото декемврийско небе и се усмихна по-широко от всякога, показва снежнобели зъби.

— Утро, господин Подхълм — поздравяваха селяните на тясната уличка между къщите с конични надвесени покриви като дебелите червени шапки на отровни гъби.

— Утро, утро — отговаряше той на всеки. (Разбира се, беше лош късмет да пожелаеш на някого „добро утро“. Простото отбелязване на времето от деня беше съвсем достатъчно на място, така обилно заливано от влияния като остров Сатин, където едно невнимателно изпуснато прилагателно можеше да промени времето за седмица.) Всички те му говореха — някои дружелюбно, други с дружелюбно презрение. Той беше единственият магьосник, с когото разполагаше островът, и следователно заслужаваше уважение — как обаче да уважаващ нисък, дебел мъж на петдесет, който се клатушка, когато ходи с извити навътре стъпала, издишва пара и се усмихва? И като професионалист не го биваше особено. Фойерверките му бяха доста добри, но еликсирите му не струваха. Брадавиците, които лекуваше със заклинания, много често се появяваха отново след има-няма три дни. Доматите, които омагьосваше, не ставаха по-големи от пъпеш. А когато непознат кораб акостираше в пристанището на Сатин, господин Подхълм винаги си оставаше под своя хълм — поради страх от зли очи, както обясняваше. С други думи, той беше магьосник така, както разноголедият Ган беше дърводелец — поради липса на друг. Селяните от това поколение се примиряваха с лошо окачени врати и неефективни магии и облекчаваха раздразнението си, като се отнасяха към господин Подхълм фамилиарно, като с обикновен селянин. Дори го канеха на вечеря. Веднъж и той покани някои от тях на вечеря и им сервира великолепно угощение: със сребърни прибори, кристални чаши, покривка от дамаска, върху която поднесе печена гъска, искрящо вино „Андрадец“ реколта '639 г., и пудинг със сливи с гъст сироп, но цялата вечер беше толкова изнервен, че отне радостта от нея, а и след половин час всички отново бяха гладни. Не обичаше никой да посещава пещерата му, дори и следобедите, но до нея всъщност никой

не успяваше да се добере. Когато видеше хора да приближават хълма, изтичваше да ги пресрещне.

— Да поседнем тук, под боровете — казваше и сочеше еловата горичка или, ако валеше: — Да отидем да пийнем в странноприемницата, а? — макар всички да знаеха, че не пие нищо по-силно от кладенчова вода.

Някои от селските деца, с възбудено от заключената пещера любопитство, дебнеха и надничаха, и правеха набези, докато господин Подхълм не си беше у дома. Обаче малката врата, водеща към вътрешната камера, беше заключена с магия, която, за разлика от другите, изглеждаше ефективна. Веднъж две момчета, които мислеха, че магьосникът е на Западния бряг, за да лекува болното магаре на госпожа Рууна, занесоха там лост и брадвичка, но още при първия удар с брадвичката по вратата зад нея се разнесе гневен рев и се появи облак алена пара. Господин Подхълм се бе прибрал у дома по-рано. Момчетата избягаха. Той не излезе и те не пострадаха, но казваха, че никой не може да си представи какъв страшен тръбен, виещ, съскащ и ужасяващ рев може да издава този дребен човек, ако не го чуе с ушите си.

Причината да е в града онзи ден бяха три дузини пресни яйца и половин килограм черен дроб. А също и да се отбие в къщата на морски капитан Фогено и да поднови магията за виждане на очите на стареца (напълно безполезна, когато се прилага в случай на отлепена ретина, но господин Подхълм продължаваше да опитва), и накрая — да побъбри със старата Гуди Гулд, вдовицата на майстора на концертини. Приятелите на господин Подхълм бяха предимно възрастни хора. Той беше боязлив със силните млади мъже от селото, а момчетата се стесняваха от него. „Изнервя ме, усмихва се толкова много!“ — казваха всички, цупеха се и въртяха копринени пръстенчета около пръстите си. „Изнервя“ беше модна дума и майките им отговаряха мрачно: „Изнервя те? Как ли пък не! Говориш глупости. Господин Подхълм е съвсем почтен магьосник!“.

След като си тръгна от Гуди Гулд, господин Подхълм мина покрай училището, което онзи ден се провеждаше на открито. Понеже никой на остров Сатин не беше грамотен, нямаше книги, по които децата да се учат да четат и пишат, нямаше чиновове, на които да драскат инициалите си, и черни дъски, които да бършат. Всъщност нямаше и

училищна сграда. В дъждовни дни децата се събираха в плевника на общинската конюшня и по панталоните им полепваха сламки. В слънчеви дни учителката Палани ги водеше където ѝ харесва. Днес, заобиколена от трийсет интересувачи се деца на под дванайсет години и четирийсет безразлични овце на под пет, тя преподаваше важна точка от учебната програма — правилата за имената. Господин Подхълм, стеснително усмихнат, спря да послуша и погледа. Палани — закръглено, хубаво момиче на двајсет, представляваше очарователна гледка там, на есенното слънце, с овцете и децата около нея, останалия без листа дъб над нея, дюните, морето и ясното, бледо небе отзад. Говореше разпалено, лицето ѝ бе поруменяло от вятъра и думите.

— Сега вече знаете правилата за имената, деца. Те са две и са еднакви за всички острови на света. Кое е първото?

— Не е учтиво да питаш някого как му е името — извика дебело, припряно момче, а дребничко момиче с писклив глас го прекъсна:

— Не бива да си казваш името на никого, казва майка ми.

— Да, Суба. Да, Попи, скъпа, недей да пициш. Така е. Никога не питаме никого какво е името му. Никога не казваме нашето. А сега помислете малко и ми кажете, защото наричаме нашия магьосник „господин Подхълм“?

Усмихна се над къдравите глави и рунтави гърбове на господин Подхълм, който също се усмихваше, притеснително стиснал торбичката с яйца.

— Защото живее под хълма! — извикаха половината деца.

— Но това ли е неговото вярноиме?

— Не — отговори дебелото момче, а малката Попи изпищя: — Не!

— Откъде знаете, че не е?

— Щото дойде тука съвсем сам и никой не му знаеше вярноимето, та да ни го каже, а той не можеше да...

— Много добре, Суба. Попи, недей да пициш. Така е. Дори и един магьосник не бива да казва вярноимето си. Когато завършите училище и преминете Прохода, ще оставите детските си имена и ще запазите само вярноимената си, за които никога не бива да питате и които не бива да издавате. Защо правилото е такова?

Децата мълчаха. Овцете блееха тихичко. На въпроса отговори господин Подхълм.

— Защото името е нещото — каза той със срамежливия си тих, хрипков глас, — а вярноимето е вярното нещо. Да изговориш името, означава да контролираш нещото. Прав ли съм, учителко?

Тя се усмихна и се поклони, видимо смутена от участието му. А той се запъти към хълма си, стиснал яйцата пред гърдите си. Някак минутата, прекарана с Пелани и децата, бе изострила глада му много. Той заключи вътрешната врата зад себе си с бърз напев, но в заклинанието трябва да е имало някой и друг пропуск, защото съвсем скоро голото преддверие на пещерата се напои с миризмата на пържени яйца и цвърчащ черен дроб.

Вятърът този ден беше лек и свеж, духаше от запад и с него по пладнел малка лодка дойде по вълните и акостира в пристанището на Сатин. Още докато заобикаляше носа, момче с набито око я забеляза и понеже като всяко дете на острова познаваше всяка мачта и рейка на четирийсетте лодки на риболовната флотилия, хукна надолу по улицата с викове:

— Чужда лодка! Чужда лодка!

Самотният остров много рядко беше посещаван от лодки от някой от другите също толкова самотни острови от Източния край или от някой търговец авантюрист от Архипелага. Докато лодката пристане на кея, цялото село се бе стекло да я посрещне, рибари я следваха към дома, говедари, ловци на миди и билкари пухтяха нагоре и надолу по скалистите склонове на път за пристанището.

Вратата на господин Подхълм обаче остана затворена.

На лодката имаше само един мъж. Когато му съобщиха това, старият морски капитан Фогено спусна щръкнали бели вежди над немиждащите си очи.

— Само един тип мъже — каза той — плават в Покрайнините в самота. Щом е сам, значи е магьосник или войник, или маг...

И така, селяните стаиха дъх с надеждата веднъж в живота си да видят маг, един от могъщите бели магьосници от богатите, островърхи, гъсто населени вътрешни острови на Архипелага. Останаха разочаровани, защото пътешественикът се оказа съвсем млад, чернобрад симпатяга, който ги поздрави весело от лодката си и скочи на пристана като моряк, щастлив, че най-накрая е намерил пристанище. Веднага се представи като амбулантен морски търговец.

Когато обаче казаха на морски капитан Фогено, че пришълецът носи със себе си дъбов бастун, старецът поклати глава.

— Двама магьосници в един град — каза той. — Лошо. — И затвори уста като стар шаран.

Тъй като чужденецът не можеше да им каже името си, те веднага му дадоха друго: Черната брада. И го засипаха с внимание. Той носеше малък товар различни стоки, като платове, сандали, пера от писуи за украса на мантии, евтин тамян, камъни за левитация, чудесни билки и великолепни стъклени мъниста от Венуей — обикновената стока на амбулантните търговци. Всеки от остров Сатин дойде да види, да побъбри с търговеца, дори да купи по нещо. — „За да си го спомням с нещо!“ — изкудкудака Гуди Гулд, която подобно на всички жени и момичета от острова беше поразена от наперения хубав вид на Черната брада. Момчетата също се въртяха около него, за да чуят разказите му за пътешествията по непознатите острови от Покрайнините или за големите богати острови от Архипелага, вътрешните протоци, водните пътища, побелели от кораби, златните покриви на Хавнор. Мъжете с готовност слушаха разказите му, но някои от тях се питаха защо един търговец плава сам и замислено държаша под око дъбовия му жезъл.

През цялото време обаче господин Подхълм остана под своя хълм.

— Никога досега не съм виждал остров без магьосник — каза Черната брада една вечер на Гуди Гулд, която бе поканила него, племенника си и Палани на чаша чай от ръшуш. — Какво правите, когато ви заболи зъб или млякото на кравата ви пресъхне?

— Че защо? Имаме си господин Подхълм! — заяви възрастната жена.

— Колкото и да струва това — промърмори племенникът й Бърт, изчерви се до алено и разля чая си. Бърт беше рибар, едър, смел, безсловесен млад мъж. Обичаше учителката, но най-близкото до обяснение в любов, до което беше стигнал, беше, че даваше кошници скумрия на готвача на баща й.

— О, значи имате магьосник? — възкликна Черната брада. — Невидим ли е?

— Не, просто е много стеснителен — отговори Палани. — Ти си тук само от седмица, а толкова малко чужденци ни посещават...

Тя също се изчерви малко, но не разля чая си.

Черната брада ѝ се усмихна.

— Значи е добър сатинянин?

— Не — отговори Гуди Гулд. — Не повече от теб. Още чай, Бърти? Задръж го в чашата си този път. Не, скъпи. Пристигна с малка лодка... преди четири години ли беше? Само ден след излизането на карагъоза, защото помня, че вадеха мрежите в Източния залив, а Понди Говедаря си счупи крака същата сутрин — трябва да беше преди пет години. Не. Четири. Не, пет беше, защото онази година чесънът не покълна. Пристигна с нещо като гемия, натоварена с големи сандъци и кутии, и каза на морски капитан Фогено, който още не беше сляп, при все че беше толкоз стар, че два пъти да ослепее. „Чувам да се говори — рече, — че нямате магьосник или вълшебник, искате ли случайно да имате?“ „Искаме, ако магията е бяла! — отговори капитанът и преди да мигнеш, ето ти го господин Подхълм — настанил се в пещерата под хълма и лекува котката на Гуди Белтоу от краста. Нищо че козината израсна сива, а тя беше оранжева котка. Странно изглеждаше после. Умря миналата зима, когато скова студът. Гуди Белтоу, горкичката, го преживя по-зле, отколкото когато нейният се удави на Дългия бряг в годината с големите пасажии херинга. Бърт тогава още беше бебе в пелени.“ — Бърт пак разля чая си, Черната брада се ухили, но Гуди Гулд продължи невъзмутимо и говори чак до мръкване.

На следващия ден Черната брада слезе до кея и се зае да поправя пода на лодката си, което му отне доста време, и както обикновено, въвлече мълчаливите сатиняни в разговор.

— Добре. Коя от тези е лодката на вашия магьосник? — попита. — Или е помолил някого от онези магове да я прибере в орехова черупка, когато не я използва?

— Неее — отговори ленив рибар. — Тя е горе, в пещерата му под хълма.

— Занесъл е лодката си горе, до пещерата?

— Аха. Чак горе. Помагах. Беше тежка като олово. И пълна с големи сандъци, те пък пълни с книги с магии — така каза. Тежка като олово.

И ленивият рибар обърна гръб, въздъхна лениво. Племенникът на Гуди Гулд, който шиеше мрежи наблизо, вдигна очи от работата си и попита също толкова лениво:

— Искаш ли да се запознаеш с господин Подхълм, а?

Черната брада погледна Бърт. Умни черни очи срещнаха искрените сини, възряха се в тях продължително. После Черната брада се усмихна и каза:

— Да. Ще ме заведеш ли до хълма, Бърт?

— Да. Щом свърша с това — отговори рибарят. И когато закърпи мрежата, двамата с човека от Архипелага тръгнаха по селската улица към високия зелен хълм над нея. Ала докато прекосяваха общинската мера, Черната брада каза:

— Почакай малко, приятелю Бърт. Искам да ти разкажа една история, преди да се срещнем с вашия магьосник.

— Казвай — подкани го Бърт и седна в сянката на един жив дъб.

— Тази история е започнала преди сто години и още не е свършила. Макар че скоро ще свърши, съвсем скоро... В самото сърце на Архипелага, където островите са скупчени като мухи на мед, има малък остров на име Пендор. Морските главатарии от Пендор били силни в старото време, преди Лигата. Плячка, откупи и налози се стичали на Пендор и там събрали голямо съкровище, много отдавна. После отнякъде далече в Западната покрайнина, където се вдят дракони на вулканични острови, един ден дошъл много силен дракон. Ама не като онези големи гущери, които вие тук наричате дракони, а голям, черен, крилат, умен и коварен звяр, с огромна сила и хитрост, който, като всички дракони, най-много от всичко обичал злато и скъпоценни камъни. Та той убил морския главатар и войниците му, а хората избягали от Пендор с корабите си посред нощ. Избягали до един и оставили дракона свит на кълбо в кулата на Пендор. Останал там сто години, влачел люспестия си търбух по смарагди, сапфири и златни монети и излизал по веднъж на една или две години, когато трябвало да яде. Нападал близките острови, за да търси храна. Знаеш ли какво ядат драконите?

Бърт кимна и отговори шепнешком:

— Девойки.

— Точно така — кимна Черната брада. — Е, това не можело да се търпи вечно, нито пък мисълта, че драконът се излежава върху цялото онова богатство. Така че, когато Лигата станала силна и Архипелагът не бил толкова зает с войни и пиратство, било решено да се нападне Пендор, да се прогони драконът и да се плени съкровището за хазната на Лигата. Лигата непрекъснато иска пари. И така, събрала

се голяма флотилия от петдесет острова, а седемте най-силни кораба били управлявани от седем магове. Отправила се към Пендор... Стигнали там. Акостирали. Нищо не помръдвало. Къщите стояли празни, чиниите по масите били пълни със стогодишен прахоляк. Костите на стария морски главатар и мъжете му се търкаляли из дворовете на замъка и по стълбищата. Стаите в кулата смърдели на дракон. Обаче нямало дракон. И нямало съкровище — дори миниатюрен диамант, дори сребърно мънисто... Драконът знаел, че не може да се справи със седем магове, и се измъкнал. Проследили го и открили, че е отлетял към пуст остров на север, на име Удрат. Последвали го там и какво открили? Отново кости. Неговите кости — на дракона. Ала никакво съкровище. Магьосник, някакъв неизвестен магьосник отнякъде, вероятно се е срещнал с него сам и го е победил — и е избягал със съкровището под носа на Лигата.

Рибарят слушаше внимателно, с безизразно лице.

— В такъв случай този магьосник трябва да е бил много могъщ, за да убие дракона, а после да се измъкне, без да остави следа. Господарите и магьосниците от Архипелага изобщо не успяха да го проследят — нито откъде е дошъл, нито къде е отишъл. Бяха готови да се откажат. Това беше миналата пролет. Аз бях на тригодишно пътуване на север и се върнах горе-долу по това време. Поискаха от мен да им помогна да намерят непознатия магьосник. Умно от тяхна страна. Защото аз самият не само съм магьосник, както някои от тукашните селяци вече се досетиха, но съм и потомък на господарите на Пендор. Това съкровище е мое. Мое е и знае, че е мое. Онези глупци от Лигата не можаха да го намерят, защото не е тяхно. То принадлежи на потомците на Пендор и големият изумруд, звездата на съкровището, зеленият камък, наречен Иналкил, знае господаря си. — Черната брада вдигна дъбовия си жезъл и извика силно: — Иналкил!

Върхът на жезъла засия в зелено, разпръсна огнено зелени лъчи, придоби ослепителния цвят на априлска трева, и в същия миг жезълът в ръката на магьосника се наклони напред, докато не посочи право към склона на хълма над тях.

— Далече оттук, в Хавнор, не светеше толкова силно — промърмори Черната брада, — но жезълът сочи вярно. Иналкил отвърна, когато го повиках. Камъкът знае кой е господарят му. А аз знам кой е крадецът и ще го победя. Той е силен магьосник, който

може да победи дракон. Аз обаче съм по-силен. Искаш ли да знаеш защо, селяко? Защото знам името му!

Колкото по-арогантен ставаше тонът на Черната брада, толкова по-унил ставаше Бърт, толкова по-безизразно ставаше лицето му. Сега обаче трепна, затвори уста и се вторачи в човека от Архипелага.

— Как... го научи? — попита бавно.

Черната брада се ухили, но не отговори.

— Черна магия?

— Че как иначе?

Бърт пребледня, но не каза нищо.

— Аз съм господарят на Пендор, селяко, и ще си върна златото, което бащите ми са спечелили, накитите, които майките ми са носили, и зеления камък! Защото са мои! Можеш да разкажеш на селските полицаи цялата история, след като победа магьосника и си тръгна. Чакай тук. Или пък можеш да дойдеш да гледаш, ако не се боиш. Никога друг път няма да имаш възможност да видиш цялата сила на велик магьосник.

Черната брада се обърна и без да поглежда назад, тръгна нагоре, към входа на пещерата. Бърт го последва много бавно. Спря на безопасно разстояние от пещерата, седна под един глог и се загледа. Черната брада беше спрял — вдървена, тъмна фигура, самотна върху зелената подутина на хълма, напълно неподвижна. Внезапно той замахна с жезъла над главата си, зеленото сияние го обгърна и той извика:

— Крадецо! Похитителю на съкровището на Пендор, покажи се!

Чу се трошене като от счупени глинени съдове и от входа на пещерата изригна облак прах. Бърт се сепна и се сви. Когато отново погледна, видя Черната брада да стои неподвижно, а пред вратата на пещерата, прашен и рошав — господин Подхълм. Изглеждаше дребен и жалък, пръстите на краката му бяха събрани навътре както винаги, малките му криви крака бяха обути в плътно черно трико и нямаше жезъл — никога не бе имал, спомни си Бърт изведнъж.

— Кой си ти? — попита господин Подхълм с тънкия си хрипкав глас.

— Аз съм главатарят на Пендор, крадецо, и съм дошъл да взема съкровището си!

При тези думи господин Подхълм постепенно порозовя както винаги, когато някой се държеше грубо с него. След това обаче стана нещо друго. Стана жълт. Косата му настръхна, той нададе кашлящ рев — и се превърна в жълт лъв, който се нахвърли върху Черната брада, оголил огромни бели зъби.

Ала Черната брада вече не беше там. Гигантски тигър с цвят на нощ, прорязана от мълнии, се спусна да го пресрещне...

Лъвът изчезна. Под пещерата изведнъж се появи гора от високи дървета, черна на зимното слънце. Тигърът замръзна във въздуха миг преди да влезе в сянката на дърветата, пламна, превърна се в огнен език, който се изви към сухите черни клони...

Ала на мястото на гората изведнъж избликна водопад, арка от сребриста падаща вода, която заля огъня. Огънят обаче вече го нямаше...

Само за миг пред ококорените очи на рибаря имаше два хълма — зеления, който познаваше, и един нов, гол, кафяв, готов да изпие водопада. Това се промени толкова бързо, че Бърт само успя да премигне, а след това премигна още веднъж и изпъшка, защото онова, което видя, беше нещо много по-лошо. Над мястото на водопада във въздуха летеше дракон. Черните крила засенчиха целия хълм, железните нокти бяха извити в готовност, от отворената паст излизаше огън и пара.

Под кошмарното създание стоеше Черната брада и се смееше.

— Можеш да се превърнеш в каквото си искаш, господин Подхълм, дребосъко! — подразни го той. — Ще ти отвърна подобаващо. Играта обаче започва да става скучна. Искам да погледна съкровището си, искам да видя Иналкил. А сега, голям драконе, дребен магьоснико, заеми истинската си форма. Заповядвам ти със силата на твоето име! Йевауд!

Бърт не можеше изобщо да помръдне, дори да мигне. Сви се в очакване да види дали ще го направи или не. Видя черния дракон, увиснал във въздуха над Черната брада. Видя как пламъците се показват като многобройни езици от люспестата уста, струите пара бълват от червените ноздри. Видя лицето на Черната брада да пребледнява, да става бяло като тебешир, оградените от брадата устни да треперят.

— Името ти е Йевауд!

— Да — отговори мощен, хриптящ, съскащ глас. — Името ми е Йевауд и формата ми е тази форма.

— Но драконът е бил убит... на остров Удриат намериха кости от дракон...

— Беше друг дракон — отговори драконът и се спусна като ястреб с извадени нокти. Бърт затвори очи. Когато ги отвори, небето беше чисто, на склона нямаше нищо, ако не се брои червеникаво-черно изпотъпкано петно и няколко следи от нокти в тревата.

Рибарят Бърт скочи на крака и хукна. Прекоси общинската мера тичешком, овце се разбягваха наляво и надясно, после пое по селската улица към къщата на бащата на Палани. Палани беше във, в градината, и плевеше латинките.

— Ела с мен! — изпъшка Бърт. Тя го изгледа учудено. Той сграбчи китката ѝ и я поведе. Тя леко изписука, но не се възпротиви. Изтича с нея право на кея, качи я на рибарската си лодка „Куини“, която бързо отвърза, грабна веслата и започна да гребе като демон. Последното, което жителите на остров Сатин видяха от него и Палани, беше мачтата на „Куини“, която се загуби към следващия остров на запад.

Селяните смятаха, че никога няма да престанат да приказват за това — как племенникът на Гуди Гулд, Бърт, загубил ума си и отплавал задно с учителката в същия ден, в който търговецът Черната брада изчезнал без следа и оставил всичките си пъртушини. Само че престанаха да говорят за случката три дни по-късно. Появи друга тема за разговор, когато господин Подхълм най-накрая излезе от пещерата си.

Господин Подхълм бе решил, че след като името му вече не е тайна, спокойно може да изостави и дегизировката. Ходенето беше доста по-трудно от летенето, а и беше минало много, ама наистина много време, откакто за последен път бе хапвал прилично.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.